

V sedle a v záprahu popri rieke Morave I.

Sekcia jazdeckej turistiky Klubu slovenských turistov má už za sebou viaceré vydarené projekty, ktorých účastníkmi ste boli aj vy, milí čitatelia. Aktuálne prebieha zaujímavá spolupráca Sekcie jazdeckej turistiky a Dokumentačného centra pre starorakúske plemená koní. V rámci tejto spolupráce vznikla dohoda o partnerstve, čím uzrel svetlo sveta projekt „V sedle a v záprahu popri rieke Morave“.

DOKUMENTAČNÉ CENTRUM PRE STARORAKÚSKÉ PLEMENÁ KONÍ

Ide o združenie, ktoré sa venuje histórii využitia koní a ich súčasnému stavu. Sústreďuje sa pritom na plemená a žrebčiny, ktoré vznikli počas panovania Habsburgovcov, na území, ktorému panovali. Konkrétne ide o starokladrubske kone, lipicany, noriky, huculy, bosnianske horské kone a haflingy, ako aj o zástupcov anglických polokrvníkov plemien furioso – Przedswit, North Star, angloarab Gidran, nonius a shagya-arab.

Starokladrubske beluse

História týchto plemien koní, miesta ich chovu, ich nasadenie vo vojnách, pod sedlom a záprahu či ťažný kôň v doprave a v poľnohospodárstve – sú významnou súčasťou kultúrneho vývoja strednej Európy, to znamená kultúry štátov, ktoré vznikli na území bývalej habsburskej monarchie po jej rozpade.

Kôň bol pomocník v armáde, poľnohospodárstve, osobnej aj v nákladnej doprave. Slony kedysi prekročili Alpy, ale bol to kôň, ktorý prekonával všetky zemepisné prekážky, prepravujúc bre-

mená či ťahajúc ťažké riečne člny. V predindustriálnom období, ktoré trvalo tisícročia, rozhodovala kvalita a kvantita koní o úspechu vo vojnách, vo výnosoch úrody a často ako symbol moci, a tým určovala osudy panujúcich rodov.

Chov a výcvik koní mali tomu zodpovedajúce postavenie a potrebnú podporu u vrchnosti. Boli to „staré dobré časy“ chovu koní, spojené s tvrdou prácou ako pre kone, tak aj pre ľudí, čo sa im venovali. Dnešný človek si len ťažko dokáže predstaviť a pochopiť veľkú historickú a kultúrnu hodnotu koňa. Tomu zodpovedá aj súčasná skromná podpora dnešnej vrchnosti.

TRASA PROJEKTU

Na tomto mieste by sme sa chceli venovať úzkemu výseku tohto „včerajšieho sveta“ a pozreli by sme sa, čo sa podarilo zachovať z tejto rozmanitosti a nádhery v regióne východná Morava, západné Slovensko a rakúsky Weinviertel, ktorý poznáme v južnej časti, v blízkosti Dunaja, pod názvom Marchfeld.

Radi by sme vás informovali o plemenách, ktoré na tomto území pozdĺž rieky Moravy žili, o žrebčinoch, ktoré sa zapísali do dejín, o oblastiach, v ktorých sa kone uplatňovali, a napokon o tradícii záprahového jazdenia v tomto regióne.

O ktorom mikroregióne tu hovoríme? Budeme sledovať tok rieky Moravy a začneme v starom biskupskom sídle, v Olomouci. Naše ďalšie zastávky sú Tlumačov na Morave a Napajedla. Ďalej Hodonín, ktorý bol centrom chovu, Holíč a Kopčany, v ktorých prebývala cisárska rodina, dôstojníci a kone rôznych plemien, Malacky a Hohenau, ktoré boli známe vo svete koní. Následne sa dostaneme do Marchfeldu, kde v okolí Schönfeldu vzniklo obrovské centrum chovu anglického plnokrvníka, a skončíme v Schloss Hofe. Tento spočiatku letohrádok princa Eugena Savojského bol neskôr prebudovaný na žrebčinec a na prelome 19. a 20. storočia sa stal armádnym strediskom výcviku jazdy a vozatajstva. Prekrásne jazdiarne a stajne sú dodnes svedkami tohto obdobia. Niekoľko zástupcov starorakúskych plemien tu môžete nájsť ešte aj dnes: lipicana, norika, gidrana, furiosa, nonia, ako aj veľa bielych oslov, ktoré reflektujú minulosť do dnešných dní. Schloss Hof je okrem iného aj sídlom a archí-

vom nášho dokumentačného centra (presnejšie povedané, je ním v bezprostrednom susedstve ležiaci zámok Niederweiden). Je aj sídlom združenia pre jazdecký a záprahový šport (Reit- und Fahrverein Schloss Hof).

ZAČIATOK EXKURZIE – OLOMOUC

Naša exkurzia sa začína v Olomouci. Tu, v neďalekých Hukvaldoch, mal žrebčín v majetku knieža arcibiskup s chovom nádherných vraníkov na kladrubskej základni. V roku 1800 narodený Sacra-

reklama

Alania Stud

Vážení záujemcovia o kúpu koňa.

Ponúkame Vám za špeciálne ceny čistokrvné plemená koní z dôvodu čiastočného zrušenia chovu.

Plemená:
Akhal-teke, Americký mini koník, Arab, Lipican, Český teplokrvník

Podrobnejší opis a charakteristiku ponúkaných koní na odpredaj nájdete na **www.alania-stud.com**

V prípade záujmu nás kontaktujte telefonicky na čísle **0902 967 150**.

moso prešiel v roku 1817 do Kladrúb n/L. a založil tam druhú líniu vraníkov. Aj prvá línia vraníkov bola založená na koni s menom Sacramoso, tento však pochádzal zo žrebčína v Salzburgu, z arcibiskupského žrebčína. Tieto mohutné kone boli vtedy zapriahané do barokových, bohato zdobených kočiarov, ktoré možno v Olomouci vidieť ešte aj dnes.

V tejto súvislosti je potrebné poukázať na zmenu v „móde“, týkajúcu sa koní. Až do konca 18. storočia boli stáda mimoriadne pestré. Do zdobených kočiarov sa začali zapriahat' jednofarebné kone. Kladrubské kone sú toho typickým príkladom. Holičské beluše pre slávnostné príležitosti, vraníky pre smútočné. Kladrubské hnedáky bez ozdôb pre službu na cisárskom dvore. Chov týchto hnedákov (na báze furiosa) v Kladruboch je dôvodom, prečo sa tradičné kladrubské kočiarové kone nazývajú starokladrubské. Na juhovýchod od Olomouca v Píerove sa v roku 1966 uskutočnila prvá aukcia chovných koní v Československu. Pamätníci si v tejto súvislosti spomínajú na kladrubské štvorzáprahy, prezentované v klasickom dvornom štýle jazdy. K tomu malá poznámka k vývoju spôsobu jazdy v strednej Európe: dvorný spôsob podľa dvorných predpisov, uhorský spôsob podľa grófa Széchenyiho, spísaný Tiborom Pettko-Szandtnerom, a neskôr Achenbachova metóda, vhodná najmä pre mestskú jazdu, ktorá pre nemecky hovoriacu oblasť znamenala zhrnutie historických vedomostí do jednej nauky. Zemepisne sa presunieme ďalej na juh a dostávame sa do Tlumačova. Tu vznikol po vojne, ako pokračovateľ hodonínskeho chovu, žrebčinec pre všetky bežné plemená. Odtiaľto sú chovné stanice v krajine zásobované preverenými plemennými žrebcami. Areál v Hodoníne, predtým než sa začal vyu-

Slávnostný kočiar arcibiskupa F.J. Troyera, Olomouc

žívať ako kasárne, bol centrálou pre 49 staníc, ktoré napr. v roku 1912 ponúkali 221 žrebcov. Pestrosť plemien, pre Moravu typická, zahŕňala popri robustných plemenách furioso – Przedswit, Gidran a Dahoman aj mnoho zastupcov severonemeckých plemien a, samozrejme, chladnokrvníky. Prichádzame do neďalekého mesta Napajedla. Tu, v areáli zámku, sa nachádzal najväčší žrebčín anglických plnokrvníkov v rakúskej časti monarchie. Aristide Baltazzi, vtedajší zámokový pán, bol v tej dobe jedným z najúspešnejších majiteľov dostihových stajní. Žrebec Kisber, kúpený v aukcii v rovnomenom uhorskom žrebčine, vyhral v roku 1876 Anglické derby, čo sa nepodarilo žiadnemu inému stredoeurópskemu koňovi pred ním a ani po ňom. Aukcie jednoročných koní v Napajedlách boli pre jazdecký svet vrcholnou spoločenskou udalosťou. Záujemcovia prichádzali zvláštnymi vlakmi z Viedne, Bratislavy a Budapešti a dražili za vysoké sumy budúce dostihové kone vysokej kvality. Žrebčín Napajedla, predtým vo vlastníctve štátu, v roku 1992 čiastočne a v roku 2005 úplne privatizovaný, aj naďalej úspešne funguje.

Dostihový šport bol aj v minulosti vyhradený „horným desaťtisíc“. V našom regióne mal však významné strediská. Nie je náhoda, že prvé dostihy v Bratislave sa uskutočnili už v roku 1826.

V tom istom roku 1826 bol zatvorený Dvorný žrebčín Kopčany a chov bol presunutý do Kladrúb. Rakúsky „Jockey-Club“ bol v roku 1868 tiež založený práve v dnešnej Bratislave.

Nasleduje chovná stanica Pohořelice, žrebčín Moravskej zemskej kultúrnej rady, centrum chovu koní v kraji. V medzivojnovom období, práve keď si Radovecká základňa hľadala nový domov, prebiehal tu úspešný chov s kmeňmi žrebcov furioso – Przedswit. Táto chovná stanica bola na začiatku druhej svetovej vojny, žiaľ, zrušená.

Opakovane vznikajú iniciatívy, s podporou Veterinárnej univerzity Brno, tieto populácie nájsť a podľa možnosti znovu vybudovať. Okrem obsiahlych zbierok fotografických dokumentov jestvujú aj publikácie pána doc. Ing. Drahoslava Misařa, CSc., a pani doc. Ing. Ivy Jiskrovej, PhD., ktorými sme sa zaoberali pri príležitosti veľkého podujatia, venovaného plemenu furioso v Schloss Hofe v roku 2001. Stretli sa tu všetci tí, ktorí sa v strednej Európe zaujímajú o toto plemeno, na čele s majiteľom žrebčína Leutstetten princom Ľudovítom Bavorským, hipológmi, ako sú Hans Brabenetz, Imre Bodo a Emil Kovalčík, ďalej s veterinármi z Viedne, Brna a Budapešti, ako aj celý rad súkromných, prominentných chovateľov. •

Robotická
kosačka **iMow**

- rýchla
- inteligentná
- výkonná

STIHL®

JARNÁ AKCIA

Jarná akcia STIHL a VIKING
trvá od 15. 3. 2015 do 30. 6. 2015
alebo do vypredania zásob.

www.stihl.sk

Teraz môžete získať produkty značiek **STIHL** a **VIKING** v jarnej akcii za fantastické ceny. Výrobky značiek **STIHL** a **VIKING** sú obľúbené hlavne vďaka svojej špičkovej kvalite, vysokej technologickej úrovni, nízkej spotrebe a dlhej životnosti. Či už ide o motorové pily, vyžínače, krovinořezy, kosačky, alebo mnohé iné stroje z našej širokej ponuky, či zvolíte ako zdroj energie benzín, elektrinu zo siete, alebo akumulátor, vždy sú tieto výrobky maximálne spoľahlivé a jednoduché na obsluhu a údržbu. Tieto vlastnosti vydržia strojom **STIHL** a **VIKING** aj vďaka odbornému predaju a servisu. **Kompletný zoznam akciových produktov a novínok, podrobné informácie o produktoch, ako aj zoznam autorizovaných predajcov nájdete na www.stihl.sk.**

už od
169€

Motorové pily

už od
49€

Vyžínače a
krovinořezy

NOVINKA

149
129€

Ručné
akumulátorové
nožnice na kríky

už od
99€

Záhradné nožnice

už od
149€

Kosačky

NOVINKA

1499
1349€

Aku nožnice
na prestrihávanie
stromov

už od
119€

Fúkače a vysávače

už od
219€

Drviče a
štiepkovače

NOVINKA

1990
1690€

iMow
inteligentná
robotická kosačka